

tu. Pošto sam ipak shvatio da u tom kadru nema kine-matografske jednostavnosti, nadam se samo da u njemu takođe nema ni vulgarnog simbolizma – to je rezultat, čini mi se, prilično složen i mnogoznačan, koji figurativno izražava ono što se desilo junaku, ali ipak ne simbolizuje ništa drugo, strano, što zahteva poseban ključ za razumevanje...

U ovom slučaju očito je moguće optužiti me za nedоследnost, ali na kraju krajeva, umetnik i iznalaži princip i narušava ga. Teško da se može naći mnogo umetničkih dela koja se u potpunosti uklapaju u estetsku doktrinu koju ispoveda umetnik. Umetničko delo po pravilu stupa u složenu korelaciju s čisto teorijskim idejama kojima se rukovodio autor, i na tome se ne završava – umetničko tkivo uvek je bogatije od onog što se uklapa u teorijsku shemu. I sad kad sam napisao ovu knjigu, pitam se: a da mene možda ne sputavaju upravo moji okviri?

Dakle, film „Nostalgija“ je iza mene, ali da li sam na početku njegovog snimanja mogao pretpostaviti da će uskoro moja vlastita, krajnje konkretna nostalgija stezati moju dušu zauvek?

Glava IX „ŽRTVOVANJE“

Ideja da snimam „Žrtvovanje“ pala mi je na pamet mnogo pre nego što sam počeo da razmišljam o „Nostalgiji“. Prva razmišljanja na tu temu, prve beleške i nesuvisli redovi potiču još iz vremena kada sam živio u Sovjetskom Savezu. Okosnica priče trebalo je da bude sudbina Aleksandra, neizlečivo bolesnog čoveka koji se iscelio zahvaljujući noći provedenoj u postelji s čarobnicom. Još od tih davnih dana, uključujući i vreme koje sam proveo radeći na scenariju, neprestano razmišljam o ravnoteži, o žrtvi i žrtvovanju – o jingu i jangu ljubavi i ličnosti. Sve je to polako postajalo deo mog bića. Želja da snimim film o tome sve više je rasla i jačala u meni kako sam, boraveći na Zapadu, počeo da stičem nova životna iskustva. Ipak, moram reći da se moja ubeđenja ovde nisu ni najmanje izmenila, naprotiv, utvrdila su se i ojačala. Razdaljine i proporcije su se promenile. Plan filma se postepeno razvijao, menjajući se, istina, veoma često, ali ideja i smisao su, nadam se, ostali isti.

Čime me je to privukla tema harmonije koja je nemoguća bez žrtve, tema dvostruke zavisnosti u ljubavi – uzajamne ljubavi? Zašto niko ne želi da shvati da ljubav može biti jedino uzajamna. Drugačije ona ne može da postoji i u svakoj drugoj formi to više nije ju-